

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนานักวิจัย ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ปี 2553 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อถอดองค์ความรู้จากความสำเร็จของการวิจัยของนักวิจัยท้องถิ่นในประเด็นของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเอง โดยมีต้นแบบของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักวิจัยท้องถิ่นและกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วม โครงการจำนวน 10 แห่ง (ในเขตพื้นที่ 8 อำเภอ) ของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การจัดการเรียนรู้ในการถอดองค์ความรู้ของนักวิจัยท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในการถอดองค์ความรู้ของนักวิจัยท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ นักวิจัยได้ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Learning Management: LM) ร่วมกันระหว่าง ทีมวิจัย นักวิจัยท้องถิ่น และชุมชนเป้าหมาย ในการถอดองค์ความรู้จากความสำเร็จของโครงการวิจัยในปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา ด้วยการนำเอาผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ท้องถิ่นของนักวิจัย อาศัยแนวคิดการวิจัยแบบประยุกต์ (Applied research) ในการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ผลการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดของการถอดองค์ความรู้ของนักวิจัยท้องถิ่นตามกระบวนการวิจัยชุมชน 4 ลำดับขั้นได้แก่ 1) การคัดเลือกหัวข้อในการวิจัย (Selection of problem area) 2) วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล (Method of gathering data) 3) การวิเคราะห์และการตีความข้อมูล (Analysis and interpretation of the data) และ 4) การเสนอผลการวิจัยและข้อสรุป (Conclusions and final report) เพื่อให้ได้องค์ความรู้อันเป็นแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 แห่ง ได้แก่

- 1) อปท ยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) อปท ห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
- 3) อปท บ้านหลวง อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่

- 4) อปท กัดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- 5) อปท ร้องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- 6) อปท แม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
- 7) อปท บ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- 8) อปท สง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- 9) อปท มะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- 10) อปท สันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการดำเนินการวิจัย “การจัดการเรียนรู้ในการถอดองค์ความรู้ของนักวิจัยท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” สามารถสรุปรายละเอียดของประเด็นการถอดองค์ความรู้ ตามขั้นตอนของ กระบวนการถอดองค์ความรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการก่อนเริ่มกระบวนการถอดองค์ความรู้

สำหรับขั้นตอนนี้ นักวิจัยท้องถิ่นประจำตำบลร่วมกับชุมชนได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นตนเอง ขั้นตอนนี้เรียกว่า “กระบวนการคัดเลือกหัวข้อในการวิจัย (Selection of problem area)” เป็นการค้นหาปัญหาหรือคัดเลือกหัวข้อของการดำเนินงานวิจัย โดยการกำหนดปัญหา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ ฯลฯ เพื่อนำมาซึ่งหัวข้อและแนวทางในการวิจัยที่ตรงเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งกระบวนการคัดเลือกหัวข้อในการวิจัยของชุมชนแต่ละแห่งจะเน้นวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบล ทั้งการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน การส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบทอดไปยังเด็ก เยาวชนในชุมชนของตนเองให้ต่อยอดองค์ความรู้ให้ยั่งยืนสืบไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการถอดองค์ความรู้

เป็นขั้นตอนที่นักวิจัยและทีมงาน ร่วมกับ อปท และชุมชน ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อดำเนินการถอดองค์ความรู้ร่วมกัน นักวิจัยถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญในการสกัดความรู้จากผู้ร่วมถอดองค์ความรู้ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานวิจัย สำหรับกระบวนการวิจัยนี้เรียกว่า “กระบวนการเก็บและรวบรวมข้อมูล (Method of gathering data) รวมถึงการวิเคราะห์และการตีความข้อมูล (Analysis and interpretation of the data)” ขั้นตอนนี้ นักวิจัยท้องถิ่นประจำตำบล ร่วมกับชุมชนได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อดำเนินการถอดองค์ความรู้ให้ได้แนวทางในการเก็บและรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์และตีความข้อมูล จากนั้นทำการสรุปผลการดำเนินการวิจัย ตลอดจนการนำมาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการ

แก้ไขปัญหาและพัฒนาในงานวิจัยต่อไปสู่งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลบางส่วนได้ทำการเก็บรวบรวมจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (แผน 3 ปี) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับแผนชุมชนของแต่ละพื้นที่เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ร่วมปฏิบัติการวิจัยกับตัวแทนของกลุ่มอาชีพ กลุ่มชุมชน แกนนำชุมชนต่างๆ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนและให้เกิดประโยชน์ทางด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการหลังการถอดองค์ความรู้

สำหรับประเด็นของการวิจัยในกระบวนการนี้เรียกว่า “การเสนอผลการวิจัยและข้อสรุป (Conclusions and final report)” เป็นขั้นติดตามการนำองค์ความรู้ หรือผลสำเร็จของงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่สู่สาธารณชน ในขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้ที่เรียนรู้จากการปฏิบัติงานไปใช้เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งการวิจัยดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้งด้านการพัฒนาการผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาการตลาด การพัฒนาระบบการเงินการบัญชี และการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรมของการดำเนินธุรกิจชุมชน ส่วนแนวทางการพัฒนาด้านสังคมนั้น ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของชุมชน รวมถึงแผนพัฒนาชุมชนในแต่ละพื้นที่ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมของชุมชน ภูมิปัญญาพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น องค์ความรู้ที่ได้จากการถอดองค์ความรู้ครั้งนี้ได้หลอมรวมกันให้เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างทุกภาคส่วนในตำบล ทั้ง บ้าน วัด โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนสามารถสร้างแนวคิดและแนวปฏิบัติของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบลให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ด้วยชุมชนเอง อีกทั้งยังสามารถให้ชุมชนอื่นๆ ได้เข้ามาเรียนรู้ ศึกษา และปฏิบัติและนำกลับไปใช้พัฒนาชุมชนของตนเองให้เหมาะสมตามสภาพบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัย (Research and Development: R&D) อย่างแท้จริง

5.1.2 องค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของนักวิจัยประจำท้องถิ่น

จากการจัดการเรียนรู้ในการถอดองค์ความรู้ของนักวิจัยท้องถิ่น จังหวัด เชียงใหม่ตามกระบวนการถอดองค์ความรู้ ทำให้นักวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ หรือกระบวนการ ทัศนใหม่ของการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่าง ยั่งยืน (Sustainable Development) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ด้านที่ 2 ด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ด้านที่ 3 ด้าน ความเสมอภาค (Equity) ของคนในชุมชน กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ด้านที่ 4 ด้านการกระจายอำนาจ (Empowerment) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และ ด้านที่ 5 ด้านความคุ้มค่า (Productivity) ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

องค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเสนอเป็นแนวทางในการ พัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถอธิบายผล การศึกษาในแต่ละพื้นที่ชุมชนทั้ง 10 แห่ง อธิบายได้ดังนี้

(1) อปท. ยุหวา อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “ท่องเที่ยวมีชื่อ ลือเลื่องแหล่งข้าวพันธุ์ดี มีเศรษฐกิจ รุ่งเรือง เมืองแห่งความน่าอยู่” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้าน เศรษฐกิจและสังคม คือ การพัฒนารัฐกิจชุมชนและวิสาหกิจชุมชน ของตำบลยุหวาให้สามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยการสร้างแนวคิดและแนวปฏิบัติของการดำเนินงานอย่างมี คุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านการเกษตรและด้านงานหัตถกรรม แกะสลักไม้ที่มีมาแต่บรรพบุรุษให้กับเด็กและเยาวชนได้สืบทอด เป็นการพัฒนาทักษะและ พัฒนาความรู้จากกลุ่มคนรุ่นใหม่ในชุมชน ทำให้อาชีพเกษตรกรรมและอาชีพการแกะสลักไม้ เป็นเสมือนตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของตำบล เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนในสังคม เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับ การพัฒนากลุ่มของตนเอง ตลอดจนสร้างเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพระดับตำบลที่มีความเชื่อมโยง กันในทางปฏิบัติ ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลยุหวา สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ของตำบลที่เน้นเศรษฐกิจให้รุ่งเรือง เน้นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง เพื่อให้คนใน ชุมชนมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

(2) อปท. ห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “ตำบลน่าอยู่ คู่เศรษฐกิจดี มีอนามัย ใฝ่ความรู้ คู่คุณธรรม มุ่งนันทนาการท่องเที่ยว” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและ สังคม คือ แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ทำให้ชุมชนตำบลห้วยแก้ว

โดยเฉพาะชุมชนบ้านแม่กำปอง สามารถให้บริการด้านการท่องเที่ยวและที่พักแบบโฮมสเตย์ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้วจังหวัดเชียงใหม่ มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของตำบลห้วยแก้ว ต้องเริ่มจากการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ ตลอดจนการพัฒนาแนวคิดของคนในชุมชนให้เกิดความรู้สึกหวงแหน และรักษาวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ของชุมชนต่อไป แนวคิดดังกล่าวสะท้อนถึงความคุ้มค่าของการพัฒนาที่ทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข บนข้อตกลงที่ได้กำหนดร่วมกัน ความคุ้มค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ละครัวเรือนมีความพอเพียง คนและธรรมชาติสามารถอยู่ร่วมกัน ได้อย่างลงตัว องค์ความรู้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สอดคล้องวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นที่เน้นให้สังคมน่าอยู่ มีเศรษฐกิจดี และมีคุณธรรมต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(3) อปท บ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “ชุมชนเข้มแข็ง แหล่งเศรษฐกิจพอเพียง” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง บนพื้นฐานของวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพที่เป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชนเอง อาศัยกลุ่มคนวัยทำงานเป็นแกนนำในการดำเนินงานในการพัฒนา เช่น การรวมตัวเพื่อก่อตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน (การผลิตเห็ดหอม และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง) ตลอดจนการประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านหลวง เพื่อขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เมื่อกิจกรรมดังกล่าวเกิดผลในระดับหนึ่ง การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้สูงอายุในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น การก่อตั้งกลุ่มอาชีพไม่เพียงแต่เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มคนวัยทำงานในชุมชน แต่ยังขยายผลไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดองค์ความรู้จากการดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

(4) อปท กุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาคน งาน การศึกษา อาชีพ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดในการสร้างความเข้าใจต่อการบริหารจัดการ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” อย่างเหมาะสม ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวที่เป็นเหมือนแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่มีต่อเศรษฐกิจของชุมชนตำบลกุดช้างเกิดขึ้นจากการดำเนินงานในการ

ฟื้นฟูธรรมชาติ เมื่อธรรมชาติกลับมามีความอุดมสมบูรณ์ การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนก็สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ทำให้ปัจจุบันคนในชุมชนตำบลกีดช้างให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นอย่างมาก การบริหารจัดการในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ถึงความผิดพลาดในอดีต และนำกลับมาพัฒนาเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบัน การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกของการรักถิ่นบ้านเกิด การห่วงใยทรัพยากรทางธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน ให้คนในชุมชนได้เข้าใจถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

(5) อปท ร้อยวัวแดง อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรชุมชน สร้างคน สร้างปัญญา” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาท้องถิ่นจึงเริ่มจากการพัฒนาแนวคิดในการทำการเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชน มุ่งเน้นให้เกษตรกรยึดหลักของความพอเพียง ไม่ก่อหนี้ โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรในชุมชน และให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติใช้ให้เกิดผลสำเร็จ และถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นๆในชุมชนต่อไป เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่มีวันสิ้นสุด และเกิดการส่งมอบประสบการณ์ ความรู้ และกลายเป็นองค์ความรู้ทางการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของชุมชนทำให้เกษตรกรในชุมชนตำบลร้อยวัวแดงสามารถคิดค้นรูปแบบของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของชุมชน รูปแบบของการทำการเกษตรแบบผสมผสานได้ถูกถ่ายทอดในรูปแบบของฐานการเรียนรู้ทั้ง 9 ฐาน ประกอบด้วย 1) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ 2) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ 3) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงวัว 4) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุม 5) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ย 6) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำส้มควันไม้ 7) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำแปลงนาสาธิต การปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้า 8) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา และ 9) ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเลี้ยงกบ องค์ความรู้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาคนในชุมชน ให้เกิดผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนด้วยชุมชนเอง

(6) อปท แม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “เมืองแห่งการท่องเที่ยว เศรษฐกิจพอเพียง สังคมเข้มแข็ง และเป็นสุข” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดในการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนอย่างถูกต้อง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนารูปแบบของการให้บริการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนตำบลแม่วิน องค์ความรู้ในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างถูกต้องที่มีอยู่ในชุมชนเป็นจุดกำเนิดของการให้บริการด้านการท่องเที่ยว องค์ความรู้ดังกล่าวไม่ใช่เพียงแต่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังรวมถึงองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์ และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน องค์ความรู้ดังกล่าวเป็นต้นกำเนิดที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของชุมชนตำบลแม่วิน และได้ขยายผลไปยังกลุ่มชุมชนต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนเชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตเกมส์ไม้ และกลุ่มเรือจำลอง ให้สามารถจำหน่ายสินค้าของกลุ่มได้จากการให้บริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลแม่วิน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นในมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ให้ชุมชนมีรายได้อย่างทั่วถึงและอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างกันทั้งสภาพแวดล้อม กลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาอย่างมีความสุข

(7) อปท บ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “นำเศรษฐกิจก้าวหน้า พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สร้างสรรค์สังคมน่าอยู่ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ต่อแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนร่วมกัน เริ่มจากกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จโดยการส่งเสริมและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านกลาง ทำให้กลุ่มอาชีพต่างในชุมชนเกิดการพัฒนาไปพร้อมกัน องค์ความรู้ในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนที่ยึดหลักของการมีคุณธรรม จริยธรรม อุดมการณ์ในการดำเนินงานที่มุ่งหวังที่จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนากลุ่มอาชีพต้นแบบให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลไปสู่กลุ่มอาชีพอื่นๆ ในชุมชน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดการพัฒนาจากต้นแบบที่ดีของชุมชนเอง

(8) อปท สง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ

วิสัยทัศน์ คือ “สง่าบ้าน-पालานพัฒนา ชาวประชามีสุข” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เข้าถึงชุมชนได้อย่างแท้จริง ให้ชุมชนรับรู้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ถือเป็นหัวใจหลักของการกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มจากองค์ความรู้ทางด้านการเกษตรของคนในชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการสังสมประสบการณ์ การเรียนรู้ โดยเฉพาะชุมชนบ้านดอกแดงที่มีกลุ่มอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งกลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มปุยอินทรี กลุ่มข้าวซ้อมมือ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ ตลอดจนกลุ่มเกษตรทำนา กลุ่มอาชีพเหล่านั้นล้วนแต่ประสบกับปัญหาโดยตลอด ทำให้เกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาให้มีความยั่งยืน จนเกิดเป็นการทำเกษตรแบบปลอดสารพิษตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นความพออยู่ พอกิน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น จนสามารถพัฒนาต่อขอองค์ความรู้เป็นการผลิตเพื่อสร้างรายได้ โดยมีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรบ้านดอกแดง เป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรในชุมชน ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานในการดำเนินงานแก้ไขและพัฒนาการเกษตรร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสง่าบ้าน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้ชาวประชามีความสุขร่วมกัน

(9) อปท มะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “ชุมชนแห่งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดี” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อันจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการดำเนินงาน มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งการร่วมคิดวิเคราะห์ หาแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมกันในการดำเนินงานในชุมชนหลากหลายปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ดินเหม็นจากมูลสัตว์ที่เป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน ก็สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน จุดกำเนิดของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแบบมีส่วนร่วม ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนตำบลมะขุนหวานได้อย่างยอดเยี่ยม การสร้างบ่อก๊าซชีวภาพเพื่อกำจัดมูลสัตว์ที่ส่งกลิ่นเหม็นทำให้ครัวเรือนในชุมชนลดรายจ่ายจากการซื้อก๊าซหุงต้ม คนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นที่ยั่งยืนในอนาคต พลังของความคิดที่

หลากหลาย และความสามัคคีของคนในชุมชน จะสร้างความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาท้องถิ่นแห่งนี้

(10) อปท สันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ คือ “ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาสภาพแวดล้อม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีวัฒนธรรม” สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ แนวคิดการพัฒนาชุมชนจากสภาพบริบทที่เป็นอยู่ของชุมชน โดยปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม เช่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯ ในชุมชนบ้านป่าตาลเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มปติมากรรมดินเผาบ้านป่าตาล ตลอดจนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญให้คงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนสืบไป รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดและเรียนรู้ภูมิปัญญาการปั้นตุ๊กตาดินเผาให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนได้สืบทอดต่อไป โดยกำหนดเป็นหลักสูตรของการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านป่าตาลเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเข้าสัมผัสและเรียนรู้ได้มากขึ้น ภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นมาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่หาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ตลอดจนความสุขในฐานะของการเป็นผู้ให้ความรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าให้กับลูกหลานในชุมชน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษา โดยใช้บริบทของชุมชนเองเป็นองค์ความรู้ในการต่อยอดจากภูมิปัญญาให้เกิดการพัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยอาศัยวิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อถอดองค์ความรู้จากความสำเร็จของการนำเอาแนวทางการวิจัยไปปรับใช้กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ แนวทางที่ไดยังต้องได้รับการปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมขึ้นตามสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.2.1 การวิจัยดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการนำเอากระบวนการวิจัยไปปรับใช้กับชุมชน เพื่อค้นหาแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเอง บนพื้นฐานตามสภาพบริบทของชุมชนนั้นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทั้งสภาพของสิ่งแวดล้อม เชื้อชาติ ศาสนา และการศึกษา รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงควรเน้นย้ำความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการวิจัยที่นำไปใช้ได้แก่ 1) การคัดเลือกหัวข้อในการวิจัย

2) วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล 3) การวิเคราะห์และการตีความข้อมูล และ 4) การเสนอผลการวิจัยและข้อสรุป เพื่อให้ได้องค์ความรู้อันเป็นแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ให้เกิดความเข้าใจที่แท้จริง และเป็นการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย จึงจะก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้เพื่อต่อยอดไปยังชุมชนอื่นๆ ในตำบลอย่างทั่วถึง และเกิดผลลัพธ์ในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

5.2.2 แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ได้จากการถอดองค์ความรู้ในงานวิจัยครั้งนี้ ควรจะนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางปฏิบัติของ อปท. ว่ามีความสอดคล้องในประเด็นของแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น และเป็นไปตามโครงการที่ได้ปฏิบัติไว้จริง ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ หรือไม่ จึงจะก่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงและเกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการวิจัย (Research and Development) อย่างแท้จริง

5.2.3 งานวิจัยชิ้นนี้จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น หากครั้งต่อไปได้มีการทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนำเอาองค์ความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนแห่งนี้ หรือชุมชนอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณเปรียบเทียบกับ การวิเคราะห์เชิงคุณธรรม ก่อนที่จะขยายผลการนำเอาองค์ความรู้จากกระบวนการจัดการการเรียนรู้ (Learning management) ไปใช้กับพื้นที่ชุมชนอื่นต่อไป